مباحث خواجه نصیر الدین طوسی و محقق حلی

(9:00)

حاج آقای مظاهری در درس اخلاقشان اینطور تعبیر میکردند؛ سال پنجاه و هشت یا هفت بود. میگفتند: وقتی علامه حلی از محضر خواجه، نزد محقق حلی صاحب شرایع و دایی خود به عراق و حله برگشتند، محقق گفتند: دایی جان؛ شما نزد فیلسوف بودی یک مدتی است که ذهن و روحت با آنها انس گرفته لذا باید خودت را تطهیر کنی. مثلاً ذهنیت تو برگردد. علامه به دایی عرض کرد: آقا دایی! من ده یا یازده سال محضر ایشان بودم اما یک مباحثه از ایشان ندیدم. این تعبیر از ایشان در حافظه من هست. خیلی حرف است! یعنی علامه عالِم صاحب فقه، میگوید: کارهای خواجه را که رصد میکردم یا مستحب بود یا واجب بود. یک مباحثه از او ندیدم. نمیگوید مکروه از او ندیدم، میگوید یک مباحثه ندیدم. در حافظه من به این صورت است. اگر مکتوبش هم پیدا بشود خیلی خوب است. ببینیم که این منظره [d1] در کتب آمده یا نه؟

البته بعداً که خواجه به عراق آمدند، در درس محقق اول شرکت کردند. بحث قبله بود. در درس اشکال کردند که: «من القبله الی غیر القبله» یا «من غیر القبله الی القبله؟» که خواجه گفتند. یعنی اینکه: «یستحب التیاسر لاهل العراق»، خواجه گفتند: «من غیر القبله الی القبله اَوَ من القبله الی غیر القبله»؟ سؤال کوتاه اما عالمانه. اگر میگویید این استحباب تیاسر از قبله به غیر قبله است، حرام است. اما اگر از غیر قبله به قبله است، واجب است. این استحباب چه معنایی دارد؟ محقق در درس جواب دادند: «من القبلة الی القبلة». یعنی مثلاً قبله یک وسعتی دارد. ابن فهد حلی رضوان الله علیه در المهذب[1] نقل میکنند. یکی از کتابهای خیلی مهم فقهی المهذب ابن فهد حلی است. ایشان این منظره را در آن جا نقل میکند. بعد میگویند: «لم یرتضیه خواجه». خواجه از جواب محقق قانع نشد. بعداً محقق اول در جواب خواجه و برای اشکال ایشان رساله‌ای نوشتند. وقتی این رساله را برای خواجه ارسال کردند خواجه پذیرفت. با چه القابی از خواجه یاد میکنند. یعنی محقق اول برای خواجه تعریف‌هایی کرده‌اند که معلوم میشود بعد از حرف علامه بوده است. این دفعه خواجه جواب در رساله محقق اول را پسندیدند. رضوان الله علیهما

---

[1] المهذب البارع في شرح المختصر النافع نویسنده : ابن فهد الحلي جلد : 1 صفحه : ۳۱۲؛ « تذنيب و اعلم: انّه اتفق حضور العلّامة المحقّق خواجه نصير الدين محمد بن محمد الحسن الطوسي قدّس اللّه روحه مجلس المصنّف طاب ثراه و درسه، فكان فيما جرى بحضوره درس القبلة، فأورد إشكالا على التياسر، فأجاب المصنّف في الحال بما اقتضاه ذلك الزمان، ثمّ عمل في المسألة رسالة و بعثها إليه، فاستحسنها المحقّق حين وقف عليها. و ها أنا موردها بلفظها:... ».

[d1]?? ????? 10:20 ?????? ????? ??? ??? ???? ?????? ?? "????" ???? ????

بازبینی #2
ایجاد شده 7 فوریه 2026 13:23:46 توسط ... .
به روزرسانی شده 7 فوریه 2026 13:37:08 توسط ... .